higher education & training

Department:
Higher Education and Training
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

MARKING GUIDELINE

NATIONAL CERTIFICATE (VOCATIONAL)

ISIXHOSA FIRST ADDITIONAL LANGUAGE
(Iphepha lesibini)
NQF LEVEL 3

14 November 2023

Esi sikhokhelo sokumakisha sinamaphepha ayi-7

ICANDELO A INGXELO

UMBUZO 1:

ISIHLOMELO A: IRUBRIKI YOKUHLOLA INGXELO

Ikrayitheriya	Balaseleyo	Enobuchule	Phakathi	Buthathaka	Bubhetyebhetye
UMXHOLO, UCWANGCISO NEFOMATHI Ukungqala kweempendulo nezimvo. Ukuqoqwa kwezimvo ngenjongo yokucwangcisa. Injongo yokubhala, oko kujoliswe kuko, iimpawu/imigaqo yetekisi kunye nemeko.	**26-30**	**19-25**	**14-20**	**12-13**	**0-8**
	Impendulo igqwesile idlule okuqhelekileyo. Izimvo ziqiqisisiwe kwaye zivuthiwe. Luphangalele ulwazi lweempawu zolu didi lwetekisi. Umsebenzi ungqalile uhleli emxholweni. Kukho ukunamathelana kwizimvo nomxholo. Iingcamango zidakancwe ngobunono. Zonke iinkcukacha zixhasa isihloko. Ifomathi ifanelekile kwaye ichanekile.	Impendulo ibonakalisa ukuchaneka kanobom nolwazi olunzulu lweempawu zolu didi lwetekisi. Ingqalile ayiphumi nasemxholweni. Izimvo zixonxwe zadakancwa ngokunamatheleneyo kumxholo nezimvo. Iinkcukacha zixhasa isihloko . Ifomathi ifanelekile ineendawana ezingachanekanga ezingephi.	Impendulo iyanelisa ibonakalisa ulwazi lweempawu zolu didi lwetekisi. Izimvo ziyaphuma emxholweni kwaye kukho nokugqwidiza. Ukunamathelana kumxholo nezimvo kufanelekile. Ezinye iinkcukacha zixhasa isihloko. Ifomathi ifanelekile kodwa kusekho ukungachaneki.	Impendulo ibonakalisa ulwazi olungephi lweempawu zolu didi lwetekisi. Zimbalwa izimvo ezisemxholweni kodwa kuninzi ukuphuma ecaleni. Kunqabile ukunamathelana komxholo nezimvo. Zimbalwa iinkcukacha ezixhasa isihloko. Imigaqo yefomathi ephambili isetyenziswe ngokungaqondi. Kusetyenziswe izinto ezininzi.	Impendulo ibonakalisa ukunqongophala kolwazi lweempawu zolu didi lwetekisi. Intsingiselo ilahleka rhoqo ide iphume emxholweni. Akukho ukunamathelana kumxholo nezimvo. Zimbalwa kakhulu iinkcukacha ezixhasa isihloko. Imigaqo eyimfuneko yobhalo lwale tekisi ityeshelwe.

ULWIMI ISIMBO SOKUBHALA NOKUHLELA	**18-20**	**16-17**	**10-12**	**7-9**	**0-4**
Ithoni irejista, isimbo, injongo/ifuthe, oko kujoliswe kuko kunye nemeko. Ukusetyenziswa kolwimi nemigaqo. Uchongo magama, iimpawu zokubhala kunye nopelo.	Ithoni irejista, isimbo, isigama zihambelana kakhulu nenjongo noko kujoliswe kuko kunye nemeko. Izakhi zezivakalisi zisetyenziswe ngokuchanekileyo. Phantse kube akukho nasinye isiphene.	Ithoni, irejista, isimbo, isigama sichaneke kakhulu malunga nenjongo, oko kujoliswe kuko kunye nemeko. Izakhi zezivakalisi zichanekile kwaye umyalezo wakheke kakuhle. Isigama sichanekile. Ubukhulu becala akukho zimpazamo.	Ithoni, irejista, isimbo, isigama sihambelana nenjongo, oko kujoliswe kuko kwakunye nemeko. Izakhi zezivakalisi zibonakalisa iimposiso. Isigama siyanelisa. Iimpazamo zobhalo ezikhoyo aziyiphazamisi intsingiselo nomyalezo.	Ithoni, irejista, isimbo nesigama azingqamani nenjongo kwakunye noko kujoliswe kuko kunye nemeko. Izakhi zezivakalisi zineemposiso ezininzi eziphazamisa umyalezo. Sinqongophele isigama. Kukho amagingxi-ginxi kwintsingiselo.	Ithoni irejista, isimbo nesigama azingqamani nenjongo, imeko kwakunye noko kujoliswe kuko. Izele ziimpazamo ixazalala. Isigama asifanelanga nenjongo. Intsingiselo ilahleke kakhulu.

[50]

AMANQAKU ECANDELO A: 50

ICANDELO B

UMBUZO 2: IGRIDI YOKUHLOLA IMIHLATHI EMIDE

ISIHLOMELO A: IRUBRIKI YOKUHLOLA IMIHLATHI EMIDE

Ikrayitheriya	Balaseleyo	Enobuchule	Phakathi	Buthathaka	Bubhetyebhetye
UMXHOLO, UCWANGCISO NEFOMATHI Ukungqala kweempendulo nezimvo. Ukuqoqwa kwezimvo ngenjongo yokucwangcisa. Injongo yokubhala, oko kujoliswe kuko, iimpawu/imigaqo yetekisi kunye nemeko.	**17–19** Impendulo igqwesile idlule okuqhelekileyo. Izimvo ziqiqisisiwe kwaye zivuthiwe. Luphangalele ulwazi lweempawu zolu didi lwetekisi. Umsebenzi ungqalile uhleli emxholweni. Kukho ukunamathelana kwizimvo nomxholo. Iingcamango zidakancwe ngobunono. Zonke iinkcukacha zixhasa isihloko. Ifomathi ifanelekile kwaye ichanekile.	**13–16** Impendulo ibonakalisa ukuchaneka kanobom nolwazi olunzulu lweempawu zolu didi lwetekisi. Ingqalile ayiphumi nasemxholweni. Izimvo zixonxwe zadakancwa ngokunamatheleneyo kumxholo nezimvo. Iinkcukacha zixhasa isihloko Ifomathi ifanelekile ineendawana ezingachanekanga ezingephi.	**10–12** Impendulo iyanelisa ibonakalisa ulwazi lweempawu zolu didi lwetekisi. Izimvo ziyaphuma emxholweni kwaye kukho nokugqwidiza. Ukunamathelana kumxholo nezimvo kufanelekile. Ezinye iinkcukacha zixhasa isihloko. Ifomathi ifanelekile kodwa kusekho ukungachaneki.	**7–9** Impendulo ibonakalisa ulwazi olungephi lweempawu zolu didi lwetekisi. Zimbalwa izimvo ezisemxholweni kodwa kuninzi ukuphuma ecaleni. Kunqabile ukunamathelana komxholo nezimvo. Zimbalwa iinkcukacha ezixhasa isihloko. Imigaqo yefomathi ephambili isetyenziswe ngokungaqondi. Kusetyenziswe izinto ezininzi.	**0–5** Impendulo ibonakalisa ukunqongophala kolwazi lweempawu zolu didi lwetekisi. Intsingiselo ilahleka rhoqo ide iphume emxholweni. Akukho ukunamathelana kumxholo nezimvo. Zimbalwa kakhulu iinkcukacha ezixhasa isihloko. Imigaqo eyimfuneko yobhalo lwale tekisi ityeshelwe.

ULWIMI, ISIMBO SOKUBHALA NOKUHLELA Ithoni irejista, isimbo, injongo/ifuthe, oko kujoliswe kuko kunye nemeko. Ukusetyenziswa kolwimi nemigaqo. Uchongo magama, iimpawu zokubhala kunye nopelo.	**09–11**	**10–11**	**7–8**	**5–6**	**0–4**
	Ithoni irejista, isimbo, isigama zihambelana kakhulu nenjongo noko kujoliswe kuko kunye nemeko. Izakhi zezivakalisi zisetyenziswe ngokuchanekileyo. Phantse kube akukho nasinye isiphene.	Ithoni, irejista, isimbo, isigama sichaneke kakhulu malunga nenjongo, oko kujoliswe kuko kunye nemeko. Izakhi zezivakalisi zichanekile kwaye umyalezo wakheke kakuhle. Isigama sichanekile. Ubukhulu becala akukho zimpazamo.	Ithoni, irejista, isimbo, isigama sihambelana nenjongo, oko kujoliswe kuko kwakunye nemeko. Izakhi zezivakalisi zibonakalisa iimposiso. Isigama siyanelisa. Iimpazamo zobhalo ezikhoyo aziyiphazamisi intsingiselo nomyalezo.	Ithoni, irejista, isimbo nesigama azingqamani nenjongo kwakunye noko kujoliswe kuko kunye nemeko. Izakhi zezivakalisi zineemposiso ezininzi eziphazamisa umyalezo. Sinqongophele isigama. Kukho amagingxi-ginxi kwintsingiselo.	Ithoni irejista, isimbo nesigama azingqamani nenjongo, imeko kwakunye noko kujoliswe kuko. Izele ziimpazamo ixazalala. Isigama asifanelanga nenjongo. Intsingiselo ilahleke kakhulu.

[30]

AMANQAKU ECANDELO B: 30

ICANDELO C

UMBUZO 3: IGRIDI YOKUHLOLA IMIHLATHI EMIFUTSHANE

ISIHLOMELO B: IRUBRIKI YOKUHLOLA IMIHLATHI EMIFUTSHANE

Ikrayitheriya	Balaseleyo	Enobuchule	Phakathi	Buthathaka	Bubhetyebhetye
UMXHOLO, UCWANGCISO NEFOMATHI Impendulo nezimvo. Ukubukeka kwezimvo. Iimpawu zetekisi/umgaqo kunye nemeko.	**11–14**	**08–11**	**05–07**	**03–05**	**0–2**
	Impendulo igqwesile ibonisa ukuqiqisiswa kwezimvo. Izimvo zibonisa ukuhlakanipha kwaye zivuthiwe. Luphangalele ulwazi lweempawu zolu didi lwetekisi. Umsebenzi ungqalile akukho kugqwidiza. Kubonakala ukunamathelana kwizimvo nomxholo. Iingcamango zidakancwe ngobunono kwaye zonke iinkcukacha zixhasa ishloko. Ifomathi ifanelekile kwaye kwaye ichanekile.	Impendulo ibonakalisa ukuchaneka kanobom. Ulwazi lunzulu lolu didi lwetekisi. Ingqalile ayiphumi nasemxholweni. Izimvo zixonxwe zadakancwa ngokunamatheleney o kumxholo nezimvo. Iinkcukacha zixhasa isihloko. Ifomathi ingqalile iindawana ezikhoyo ezingachanekanga aziyiphazamisi injongo yokubhala.	Impendulo iyanelisa ibonakalisa ulwazi lweempawu zolu didi lwetekisi. Izimvo azisoloko zisemxholweni kwaye kukho nokugqwidiza. Ukunamathelana komxholo nezimvo kwenzeka ngokufanelekileyo. Ezinye iinckukacha zixhasa isihloko. Ifomathi ingqalile kodwa zikho iindawana ezingachanekanga.	Kubonakala ubunzima malunga nolwazi lweempawu zolu didi lwetekisi. Zimbalwa izimvo ezisemxholweni kodwa kuninzi ukuphuma ecaleni Kunqabile ukunamathelana komxolo nezimvo. Zimbalwa iinkcukacha ezixhasa isihloko. Imigaqo yefomathi ephambili ityeshelwe okanye isetyenziswe ngokungaqondi.	Impendulo ibonakalisa ukunqongophala kolwazi lweempawu zolu didi lwetekisi. Intsingiselo ilahleka rhoqo. Intsingiselo iduka kwisakhiwo esixazalala. Akukho ukunamathelana kumxholo nezimvo. Zimbalwa kakhulu iinkcukacha ezixhasa isihloko. Imigaqo eyimfuneko yobhalo lwale tekisi ityeshelwe.

ULWIMI, ISIMBO SOKUBHALA NOKUHLELA Ithoni irejista, isimbo, nesigama singqamene nenjongo kunye nemeko. Ukusetyenziswa kolwimi nemigaqo. Ukhetho magama, iimpawu zokubhala kunye nopelo.	**05–6**	**04–5**	**3–4**	**2–3**	**0–1**
	Ithoni, irejista, isimbo, nesigama sifanelene kakhulu nenjongo, Izakhi zezivakalisi zisetyenziswe ngokuchanekileyo. Phantse kube akukho nasinye isiphene.	Ithoni, irejista, isimbo, nesigama sifanelene kakhulu nenjongo, Izakhi zezivakalisi zichanekile kwaye umyalezo wakheke kakuhle. Isigama sichanekile. Ubukhulu becala azikho iimpazamo.	Ithoni, irejista, isimbo, isigama sifanelene nenjongo, Izakhi zezivakalisi zibonakalisa iimposiso. Isigama siyanelisa. Iimpazamo zobhalo ezikhoyo aziyiphazamisi intsingiselo.	Ithoni, irejista, isimbo nesigama azifanelananga nenjongo Izakhi zezivakalisi zineemposiso ezininzi eziphazamisa umyalezo. Sinqongophele isigama. Kukho amagingxi-gingxi kwintsingiselo..	Ithoni irejista, isimbo nesigama azifanelananga nenjongo, Izele ziimpazamo ixazalala iyadida. Isigama asihambelani nenjongo. Intsingiselo ilahlekile kakhulu.

[20]

AMANQAKU ECANDELO C: 20
AMANQAKU EWONKE: 100